

EUROOPA KOHTU OTSUS

22. märts 1961*

[...]

Liidetud kohtuasjades C-42/59 ja C-49/59,

Société nouvelle des usines de Pontlieue – Aciéries du Temple (S.N.U.P.A.T.), aktsiaselts asukohaga Bilancourt'is (Seine), esindaja: ametisolev nõukogu liige ja peadirektor Eugène de Sèze, keda abistas Pariisi Cour d'appel'i advokaat Jean de Richemont, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis c/o Georges Margue, 6 rue Alphonse-Munchen, *hageja*,

versus

Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse Ülemamet, esindaja: selle õigusnõunik Italo Telchini, keda abistas Conseil d'État' advokaat Jean Coutard, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress oma kontorites Luxembourgis, 2 place de Metz, *kostja*,

keda toetas

1) La Koninklijke Nederlandsche Hoogovens en Staalfabrieken N.V., aktsiaselts asukohaga Velsenis (Madalmaad), esindaja: selle direktor professor J. F. ten Doesschate, keda abistasid het gerechtshof te Amsterdam'i ja Amsterdami kohtu advokaat Christiaan Pieter Kalff ja Anvers'i advokatuuri advokaat Josse Mertens de Wilmars, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis c/o Ernest Arendt, 27 avenue Guillaume,

2) La Breda Siderurgica s.p.a., aktsiaselts asukohaga Milanos, esindaja: selle nõukogu esimehe kohusetäitja ja ametisolev peadirektor Guidi Rebuja, keda abistas Itaalia Corte di cassazione ja Corte d'appello di Milano advokaat ning Milano ülikooli õigusteaduskonna õppejõud Cesare Grassetti, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis c/o Guido Rietti, 15 boulevard Roosevelt,

menetlusse astujad,

mille esemeks on:

- tühistamishagi ülemameti turuosakonna 7. augusti 1959. aasta kirja peale, millega see osakond keeldus tunnistamast, et hagejal on õigus kahju hüvitamisele, mida viimane taotles väidetava teenistuskohuste täitmatajätmisest tuleneva õigusrikkumise eest, mille pani toime ülemamet, tehes mõnele ettevõttele „erandeid” rauajäätmete sektori tasakaalustamise valdkonnas (kohtuasi 42/59);

- hagi akti mõttest tuleneva tagasilükkamisotsuse peale, mille põhjustas väidetavalt ülemameti vaikimine hageja avalduste puhul, milles viimane taotles kõigi „erandite”

* Kohtumenetluse keel: prantsuse

tagasivõtmist, mis ülemamet oli teinud või lasknud teha rauajäätmete sektori tasakaalustamise valdkonnas, uue maksumäära kehtestamist ja selle edastamist hagejale koos kõigi andmetega, mis võimaldavad viimasel teostada normaalset kontrolli nende maksude kehtestamise üle (kohtuasi 49/59),

EUROOPA KOHUS

koosseisus: president A. M. Donner, kodade esimehed Ch. L. Hammes ja N. Catalano, kohtunikud O. Riese (ettekandja), L. Delvaux, J. Rueff ja R. Rossi,

kohtujurist: M. Lagrange,

kohtusekretär: kohtusekretäri asetäitja H. J. Everson,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

A – HAGEJA PÕHINÕUETE VASTUVÕETAVUS

Kostja väidab, et hagi on vastuvõetamatu põhjendusega, et turuosakonna 7. augusti 1959. aasta kiri ei ole ülemameti otsus, ning teise võimalusena, et antud juhul ei saa esitada hagi võimupiiride ületamise eest.

Need kaks vastuvõetamatuse vastuväidet on põhjendatud.

a. Kõnesolev kiri ei ole tõesti ei vormi ega sisu poolest ülemameti otsus.

Mis puudutab vormi, siis sellele kirjale kirjutas alla ainult turuosakonna direktor, kes esines enda nimel ja mitte ülemameti nimel ega volitusel, nii et seda ei saa pidada ülemameti otsuseks.

Mis puudutab sisu, siis selles teatatakse ainult, et Euroopa Kohtu 17. juuli 1959. aasta otsuseid vaatavad läbi ülemameti talitused ja et ülemamet teeb vajalikud otsused ning et turuosakond leiab, et hüvitise taotlemine teenistuskohuste täitmatajätmisest tuleneva õigusrikkumise eest ei ole kuidagi põhjendatud.

Niisugune teade ei kehtesta mingit üldeeskirja ega kahjusta lõplikult kellegi üksikhuvi.

b. Käesoleva hagi tegelik eesmärk on, et Euroopa Kohus tuvastaks ülemameti vastutuse teenistuskohuste täitmatajätmisest tuleneva õigusrikkumise eest.

Niisugust otsust ei tehta võimupiiride ületamise vaidluse raames, mida reguleerib ESTÜ asutamislepingu artikkel 33, mis käsitleb ülemameti otsuste tühistamist ja mille alusel käesolev hagi esitati, vaid võidakse teha ainult artikli 40 või võib-olla artikli 34 põhjal.

ESTÜ Kohtu põhikirja artikli 40 kolmanda lause põhjal ei saa väita vastupidist. Kui see õigusnorm käsitleb juhtumit, mil isik, kes leiab, et ühendus on teinud talle kahju teenistuskohuste täitmatajätmisest tuleneva õigusrikkumisega, esitas eelnevalt ühenduse pädevale institutsioonile avalduse, siis on selle eesmärgiks nimelt kehtestada aegumistähtaeg, kuid see ei muuda sellel puhul ette nähtud hagi laadi.

Nendel kahel põhjusel on hagi vastuvõetamatu.

II – HAGEJA LISANÕUETE VASTUVÕETAVUS

Lisaks taotleb hageja Euroopa Kohtult, et viimane „teeks teatavaks ...”, et jätab talle õiguse esitada Euroopa Kohtule uus kahju hüvitamise hagi ülemameti vastu teenistuskohuste täitmatajätmisest tuleneva õigusrikkumise pärast, et talle hüvitataks kahju, mida ta kandis eespool nimetatud erandite tõttu,” ning „teeks ka teatavaks, et tal on kavatsus taotleda selle uue hagi liitmist” käesoleva vaidlusega.

Hageja ei ole tõestanud, et tal on seaduspärane huvi esitada selliseid taotlusi. Euroopa Kohus ei näe samuti niisuguse huvi olemasolu.

Hageja õigus esitada hagi ei saa nimelt ühelgi juhul sõltuda sellest, kas Euroopa Kohus on eelnevalt teatanud tema kavatsusest seda kasutada.

Tulevase ja praeguse vaidluse liitmine, mille kohta tuleb teha otsus käesoleva kohtuotsuse raames, on mõeldamatu.

Seega on käesoleva hagi need kaks punkti huvi puudumise tõttu vastuvõetamatud.

Kohtuasi 49/59

VASTUVÕETAVUS

I – Kostja väited

1. Mis puudutab taotlust võtta tagasi maksuvabastused, siis kostja usaldab Euroopa Kohut küsimuses, kas tegemist on ülemameti tegevusetusega vaatamata asjaolule, et artikli 35 kolmandas lõigus ette nähtud kahekuulise tähtaja jooksul vastas turuosakond hagejale, et tõstatatud küsimusi arutatakse.

Niisugune vastus ei välista tegevusetushagi vastuvõetavust, sest see ei ole otsus asutamislepingu tähenduses.

Niisiis on vastavalt ESTÜ asutamislepingu artiklile 35 sellele kirjale vaatamata ikkagi tegemist akti mõttest tuleneva keeldumisotsusega, nii et sellest vaatevinklist on tegevusetushagi vastuvõetav.

2. Mis puudutab taotlust lasta määrata uus maksumäär ja edastada see hagejale kõigi andmetega, mis võimaldaksid tal teostada normaalset kontrolli selle määra kehtestamise üle, siis väidab kostja, et siin ei ole jutt tegevusetust ega ka sellise tegevusetuse võimalust.

Tõestamaks, et tegevusetust ei ole, väidab kostja, et alates kohtuotsuse kuulutamisest liidetud kohtuasjades 32/58 ja 33/58 on algatatud terve menetlus, et teha sellest kohtuotsusest järeldused ning kehtestada uus maksumäär.

Need tähelepanekud on asjakohatud.

Asutamislepingu artiklis 35 kirjeldatud tegevusetust iseloomustab nimelt sõnaselge otsuse puudumine. Niisugust otsust ettevalmistavat tööd ei saa võrdsustada otsuse endaga.

Tõestamaks, et tegevusetuse võimalust ei ole, väidab kostja, et ülemameti talitustel oli piisavalt aega, et kehtestada liidetud kohtuasjades 32/58 ja 33/58 tehtud kohtuotsuse järel uus maksumäär.

Kostja arvates ei saa ülemamet olla „sunnitud muutma teatud tähtaja jooksul ja mõne ettevõtja taotlusel” kõnesolevaid õigusnorme.

Selles arutluses aetakse segi hagi vastuvõetavus ja selle põhjendatus.

ESTÜ asutamislepingu artikli 35 kolmanda lõigu järgi võib tegevusetushagi esitada, kui kahe järjekordse kuu möödumisel alates hoiatusest ei ole ülemamet mingit otsust teinud.

Eelnevast tuleneb, et kostja tõstatatud vastuvõetamatuse vastuväited tuleb tagasi lükata.

I – Menetlusse astujate väited

Menetlusse astujad tõstatavad vastuvõetamatuse vastuväiteid, mida kostja ei esitanud.

Seda menetlusse astujate õigust ei saa antud juhul vaidlustada, sest nende vastuväidete või argumentide eesmärk on hageja nõuete tagasilükkamine.

1. Menetlusse astujad tõstatavad vastuvõetamatuse vastuväite, mis põhineb asjaolul, et akti mõttest tuleneval keeldumisotsusel on seetõttu, et see on seotud maksuvabastuste tagasivõtmisega, ainult kinnitav jõud ning seega ei saa hageja tühistamisaotlus olla vastuvõetav, sest tähtaeg, mille kehtestab asutamisleping hagi esitamiseks selliste varasemate otsuste peale, on möödas.

Menetlusse astuja Breda Siderurgica lisab, et maksuvabastused ei kujutanud endast otsust, sest neid andes kohaldas ülemamet ainult oma alusotsuseid 22/54, 14/55 ja 2/57, nii et nende maksuvabastuse tagasivõtmisest keeldumine ei saa samuti olla otsus asutamislepingu tähenduses, sest „kui ei ole otsust, mida võiks vaikumisi kinnitada, ei saa olla ka kinnitavat otsust”.

Kostja ütleb muide oma märkustes menetlusse astuja Breda Sideurgica laiendavate seisukohtade kohta, et vaidlustatud akt on lihtsalt varasema õigusnormi tõlgendus ja lisab tõlgenduse ning „kuigi see on vaieldamatult seisukohavõtt, ei ole see siiski „otsus” ja selle peale „ei saa esitada tühistamishagi ega tegevusetushagi”.

Euroopa Kohus ei saa nende argumentidega nõustuda.

Mis puudutab menetlusse astuja Breda Siderurgica esitatud argumente ja kostja täiendavaid argumente, siis nad jätsid tähelepanuta asjaolu, et üldise otsuse 2/57 kohaldamine konkreetsel juhtumil on otsus ning seda vaatamata sellele, et 18. detsembri 1957. aasta kiri on õiguslik dokument.

Niisiis on asjaolu, et ülemamet võttis oma esindaja vaidlusaluste maksuvabastuste küsimuses varem sõnastatud reservatsioonid tagasi, võrdväärne otsusega. Menetlusse astujatele antud maksuvabastused on seega otsused.

Mis puudutab argumenti, et Bredale ja Hoogovensile antud maksuvabastuste tagasivõtmisest keeldumine on ainult kinnitav akt, siis on tõsi, et akt, mis ainult kinnitab varasemat akti, ei saa anda asjaomastele isikutele õigust algatada taas arutelu kinnitatud akti seaduslikkuse üle.

Seda üldist reeglit ei kohaldata siiski, kui tegemist on uue asjaoluga, mis muudab olukorda ja põhitingimusi, milles algne akt vastu võeti.

Tegutsedes asutamislepingu artikli 35 alusel, palus hageja ülemametil teha Euroopa Kohtu liidetud kohtuasjades 32/58 ja 33/58 tehtud otsusest järeldused, väites, et selle otsuse põhjendustest lähtudes ei olnud kohalikult lõimunud ettevõtetele antud maksuvabastused enam põhjendatud ning need tuli tagasi võtta.

Küsimust, kas nimetatud otsus muudab vaidlustatud akti mõttest tuleneva keeldumise kehtetuks, tuleb arutada, lähtudes vaidluse sisust. Niisuguses olukorras ei saa argumenti, et vaidlustatud otsus oli ainult kinnitav otsus, pidada vastuvõetamatuse vastuväiteks.

Eelnevast tuleneb, et toodud vastuvõetamatuse vastuväited tuleb tagasi lükata.

2. Menetlusse astuja Hoogovens esitab vastuvõetamatuse vastuväite, mis põhineb asjaolul, et hageja ei esitanud võimu kuritarvitamise väidet.

See väide on tegelikult ebaõige, sest oma hagiavalduses esitas hageja võimu kuritarvitamise väite ning asjakohaselt põhjused, millest võimu kuritarvitamine tema arvates tuleneb.

Seega tuleb see vastuväide tagasi lükata ning seda sõltumata sellest, kas hagi vastuvõetavus sõltub või ei sõltu asjaolust, et esitati võimu kuritarvitamise väide.

3. Menetlusse astujad tõstatavad kaks teist vastuvõetamatuse vastuväidet.

Nad väidavad esiteks, et vaidlustatud otsus on üldine ning seda võib seega vaidlustada ainult võimu kuritarvitamise väite abil, samal ajal kui võimu kuritarvitamine on antud juhul õiguslikult võimatu, sest ülemamet ei teostanud kaalutlusõigust.

Seejärel nad väidavad, et isegi kui otsus oleks üksikakt, saaks hageja toetuda ikkagi ainult võimu kuritarvitamise väitele, kui hagi on esitatud artikli 35 teise lõigu alusel.

a. Vaidlustatud otsuse laadi üle tuleb otsustada, lähtudes hageja poolt eelnevalt ülemametile esitatud taotluse sõnastusest.

Sellega taotles hageja eelkõige terve rea tagasivõtmist käsitlevate üksikaktide vastuvõtmist.

Euroopa Kohtu arvates on see taotluse põhielement, sest hetkel, mil see sõnastati, ei olnud teada ühtegi samalaadset juhtumit nagu kahe menetluse astuja oma, nii et sisuliselt paluti taotlusega võtta tagasi Hoogovensile ja Breda Siderurgicale antud maksuvabastused.

Niisiis on keeldumine hageja taotluse rahuldamisest oma laadilt üksikotsus.

Taotletud otsuse teisi elemente, s.t uue tasakaalustusmäära kehtestamist ja selle hagejale edastamist, võib käsitleda samamoodi.

Nimelt selgub kontekstist ja asjaoludest, et hageja, kes küll väljendus ehk valesti, soovis peamiselt, et maks, mis *temal* tasuda tuleb, määrataks kindlaks sõltuvalt eespool nimetatud maksuvabastuste tagasivõtmisest, ning sellest teatataks talle.

Niisiis on vaidlustatud otsus ka selles osas oma laadilt üksikakt.

Üksikakt puudutab hagejat, sest nende maksuvabastuste tõttu peab ta tasuma kõrgemat maksu ning see asjaolu mõjutab kindlasti hageja ja menetluse astujate vahel valitsevat konkurentsiolukorda.

b. Kuna vaidlustatud otsus oli üksikakt, on hagejal põhimõtteliselt õigus esitada kõik asutamislepingu artikli 33 esimeses lõigus ette nähtud väited ning mitte ainult võimu kuritarvitamise väide.

Seega ei olegi tarvis vastata küsimusele, kas võimu kuritarvitamine on piiratud pädevuse puhul mõeldav.

Siiski tuleb teha kindlaks, kas see reegel ei ole antud juhul kohaldamatu, nagu väidab Hoogovens, põhjendusel, et artikli 35 teise lõigu alusel esitatud tegevusetushagi ei saa selle õigusnormi enese sõnastuse kohaselt olla hagi, mis on esitatud võimu kuritarvitamise pärast.

Selle vastuväite puhul ei arvestata asjaoluga, et tegelikult esitati hagi nimetatud artikli esimese lõigu alusel.

Hageja väljendas nimelt selgelt arvamust, et ülemamet on *kohustatud* tegema otsuse, mis rahuldab taotluse, mille hageja oli talle eelnevalt esitanud.

Eelnevast tuleneb, et tõestatud vastuvõetamatuse vastuväited ei ole põhjendatud.

4. Kostja ja menetluse astujad tõstatavad lõpuks vastuvõetamatuse vastuväite, mis põhineb asjaolul, et taotletud tagasiulatuva jõuga tagasivõtmine ületaks ülemameti võimupiirid, sest subjektiivseid õigusi andvat haldusakti võib tühistada vaid mõistliku aja jooksul, kusjuures antud juhul on see tähtaeg kaugelt ületatud. Lisaks on taotletud tagasivõtmine vastuolus kõnesolevate huvide tasakaalu põhimõttega.

Nagu eespool öeldud, nõuab küsimus, kas ülemametil oli õigus teha taotletud otsust, sisulist arutelu, nii et seda saab käsitleda ainult koos sisuliste küsimustega.

Nendel kahel põhjusel on hagi vastuvõetav.

SISU KOHTA

I – Tegevusetushagi akti mõttest tuleneva keeldumise peale võtta tagasi vaidlusalused maksuvabastused

See, kas keeldumine võtta vaidlusalused maksuvabastused tagasiulatuva jõuga tagasi, on seaduslik, sõltub eelkõige nende maksuvabastuste endi seaduslikkusest.

Kui need on seaduslikud, tuleb teha nimelt järeldus, et ülemameti keeldumine neid tagasi võtta oli kõigiti põhjendatud, sest subjektiivseid õigusi või samalaadseid soodustusi andnud seadusliku akti tagasivõtmine tagasiulatuva jõuga on vastuolus üldiste õiguspõhimõtetega.

Seega tuleb kõigepealt teha selgeks, kas vaidlusalused maksuvabastused on ebaseaduslikud.

A – Kas vaidlusalused maksuvabastused on ebaseaduslikud?

1. Vaidlusalused rauajäätmed, mida Hoogevers ja Breda Siderurgica kasutasid ja mis pärinesid nende sõsarettevõtetest, olid aastatel 1956–1957 vabastatud tasakaalustamisest kõnesolevate töökodade kohaliku lõimimise tõttu, kuigi neid võib liigitada grupi rauajäätmete alla.

Oma 17. juuli 1959. aasta otsuses kohtuasjades 32/58 ja 33/58 (S.N.U.P.A.T. *versus* ülemamet) otsustas Euroopa Kohus, et grupi rauajäätmete maksudest vabastamine ei ole põhjendatud.

Seepärast näitas eespool nimetatud otsus maksuvabastusi uuest vaatevinklist, mis eeldas pärast nende õigusliku aluse veelkordset uurimist otsust nende seaduslikkuse kohta.

Nimetatud kohtuotsuse tulemusena pidi ülemamet niisiis oma varasemat seisukohta veel kord kaaluma ja arutama, kas vaidlusalused maksuvabastused saab säilitada, võttes arvesse eespool nimetatud kohtuotsuses kehtestatud põhimõtteid, sest nüüd oli ta kohustatud järgima neid põhimõtteid, riskides sellega, et muidu lubab ta diskrimineerimist, mis kahjustab normaalset konkurentsi, mis on ette nähtud asutamislepingu põhieeskirjadega.

Nimelt ajal, mil koostati ja avaldati teatajas 18. detsembri 1957. aasta ja 17. aprilli 1958. aasta kiri, pidi ülemamet veel täielikult lahendama ka alusotsuses 2/57 sisalduvate põhimõtete väljatoomise probleemi, kusjuures see otsus ei määratle termineid „omavahendid” ja „ostetavad rauajäätmed”.

See ei olnud enam nii hetkel, mil hageja pöördus pärast Euroopa Kohtu eespool nimetatud otsuse kuulutamist ülemameti poole.

Tol hetkel oli otsuse 2/57 tõlgendamise delikaatset probleemi nimelt arutatud ja mitmes punktis oli Euroopa Kohus selle lahendanud.

Selles kohtuotsuses toodi eelkõige välja põhjendused, miks tuleb omavahendite maksudest vabastamist pidada seaduslikuks, samal ajal kui niinimetatud „grupi” rauajäätmete maksudest vabastamine seda ei ole.

Ülemameti keeldumine võtta maksuvabastused tagasi ei kinnita kaugeltki lihtsalt tema varasemat seisukohta, vaid sisaldab seega akti mõttest tulenevat otsust, et Euroopa Kohtu

otsus ei kohusta võtma teistsugust seisukohta ning et kaalutlused, mille tõttu ei tohiks Euroopa Kohtu arvates grupi rauajäätmeid maksudest vabastada, ei hõlma kohaliku lõimimise juhtumit.

Seetõttu eeldab ülemameti vaikimine taotluse puhul võtta vaidlusalused maksustamised tagasi – kaugeltki mitte tema varasema seisukoha puhas ja lihtne kinnitamine – uut otsust, mille järgi ei kohustanud Euroopa Kohtu kohtuasjades 32/58 ja 33/58 tehtud otsuses kehtestatud põhimõtted ülemameti seda seisukohta uuesti läbi vaatama.

Keeldumine võtta vaidlusalused maksustamised tagasi on niisiis ülemameti uus otsus, mille hageja võis vaidlustada ja mille ta ka käesoleva hagi ettenähtud tähtaja jooksul vaidlustas.

2. Seejärel tuleb arutada vaidlusaluste maksuvabastuste probleemi, lähtudes põhimõtetest, mille Euroopa Kohus kehtestas oma eelmise otsusega (kohtuasjades 32/58 ja 33/58).

Tehes maksuvabastusi töökodade kohaliku lõimimise tõttu, põhjendas ülemamet oma otsust seosega, mis oli peamiselt geograafiline ja seega juhuslik, mille Euroopa Kohus kuulutas oma varasemas otsuses lubamatuks.

Lisaks kuulutas Euroopa Kohus eespool nimetatud otsuses põhimõtet, et grupi rauajäätmete maksudest vabastamine, mis tekitab asutamislepingu artikliga 4 keelatud diskrimineerimist, on asutamislepinguga vastuolus.

Breedband'i töökodadest pärinevad rauajäätmed, mida Hoogovens kasutas, samuti rauajäätmed, mida kasutas Breda Siderurgica ja mis pärinesid tema sõsarettevõtetest, on grupi rauajäätmed.

Ei Hoogovens ega Breda moodusta nimelt ühte ettevõtet äriühingutega, kust pärineb kõnesolev vanaraud.

Ettevõtte mõiste asutamislepingu tähenduses langeb kokku füüsilise või juriidilise isiku mõistega. Asutamislepingus kasutatakse seda mõistet, et tähistada isikuid, kellel on ühenduse õigusest tulenevad õigused ja kohustused.

Selleks, et nõustuda, et mitu eraldi ettevõtet võiksid moodustada ühe ettevõtte asutamislepingu artikli 80 tähenduses, oleks vaja, et asutamislepingus oleks vastavasisuline sõnaselge säte.

Niisuguse sätte puudumisel ei saa eeldada, et kaks eraldiseisvat ja erinevat ettevõtet võiksid moodustada ühe ettevõtte asutamislepingu tähenduses, eriti siis, kui need on riigisese õiguse seisukohast erinevad juriidilised isikud. Kui nõustuda vastupidise väitega, oleks sageli võimatu kindlaks teha ettevõtteid, millele on osutatud asutamislepingu artiklis 80.

Peale selle mis puudutab tööstuskompleksi Breda, siis ainult äriühing Breda Siderurgica toodab terast, samal ajal kui teised ettevõtted ainult töötlevad seda.

Seetõttu ei saa äriühing Breda Siderurgica ja teised temaga samasse gruppi kuuluvad ettevõtted moodustada ühte ettevõtet asutamislepingu artikli 80 tähenduses, milles on osutatud ainult ettevõtteid, „kes tegelevad tootmistegevusega söe ja terase valdkonnas”.

Kohalik lõimimine isegi äärmuslikul kujul ja grupi moodustavate ettevõtete tootmise majanduslik üksteisest sõltumine ei saa varjutada asjaolu, et töökojad, kus kogutakse rauajäätmeid, kuuluvad menetlusse astujatest eraldiseisvatele juriidilistele isikutele.

Kui asjaomased isikud valivad grupeerumiseks spetsiaalselt mingi konkreetse õigusliku vormi, mis peaks nende arvates andma neile teatud eeliseid, ei ole neil mingit õigust nõuda, et seda õiguslikku vormi ei võetaks arvesse iga kord, kui see võib neile kahju tuua.

Lisaks oleks ebaõiglane kohaldada kahe erineva äriühingu vahel liikuvate rauajäätmete suhtes erinevaid eeskirju sõltuvalt sellest, kas need äriühingud asetsevad ligistikku või üksteisest kaugemal.

Niisugune süsteem viiks selleni, et transpordikulude kandmise vajadusest tulenev lisakoormus suureneb, ning võib nii kunstlikult suurendada tootmiskulude erinevusi, mis on vastuolus nii asutamislepingu kui ka tasakaalustussüsteemi aluspõhimõtetega.

Pealegi Hoogovens'i väide, et Breedbandi töökodadest pärit rauajäätmete kasutamine kujutab endast tootlikkuse parandamist ühes ja samas ettevõttes ning et need kaks ettevõtet ei moodusta gruppi, mis võib kunstlikult muuta konkurentsi, põrkub asjaolule, et tegelikult ei ole tegemist ühe ettevõtte, vaid juriidiliselt kahe erineva äriühinguga, kellest kumbki on õigussubjekt.

Ühised tulud ja kahjud, mis tulenevad Hoogovens'i ja Breedband'i suhteid reguleerivast lepingust, väljendavad ainult nende kahe ettevõtte koostööd.

Selle koostöö tõttu, ükskõik kas see kujutab endast kokkulepet või kartelli, moodustavad need kaks ettevõtet grupi.

Seega võib Hoogovens'ile grupi Hoogovens-Breedband olemasolu tõttu tehtav maksuvabastus kahjustada konkurentsi, see tähendab antud juhul konkrentsisuhteid Hoogovens'i ja teiste ettevõtete vahel, kes ei moodusta gruppi vanarauatootjatega.

Nendel põhjustel kohaldatakse eeskirju, mis on toodud kohtuasjades 32 ja 33/58 tehtud kohtuotsuses ning niinimetatud grupi rauajäätmete puhul tuleb läbi viia tasakaalustamine, ka menetlusse astujate suhtes.

3. Hoogovens väidab, et vaidlusalused maksuvabastused tuleks säilitada, et vältida samade ettevõtete topeltmaksustamist sama rauajäätmete koguse eest, mille Euroopa Kohus oma eelmises otsuses hukka mõistis.

Euroopa Kohus ei nõustu selle arutluskäiguga.

Oma kohtuasjades 32/58 ja 33/58 tehtud kohtuotsuses mõistis Euroopa Kohus topeltmaksustamise hukka ainult juhul, kui maksustatakse ühte ja sama ettevõtet, aga mitte juhul, kui see maksustamine jaguneb ära mitme juriidiliselt eraldiseisva ettevõtte vahel.

Seega ei ole otsustavaks kriteeriumiks mitte see, kas materjal on tehniliselt identne, vaid see, kas materjali ostja ja koguja on üks ja sama isik.

Väga paljudel juhtudel on nimelt olemas tehniline seos esiteks lõpetatud toodete tootmisel kogutavate rauajäätmete ja teiseks selleks tootmiseks mõeldud terase tootmiseks kasutatavate rauajäätmete vahel.

Tasakaalustamise rahalise süsteemi mittetoimivaks muutmise vältimiseks ja töötlemata või töödeldud rauajäätmete pidevat ringlemist erinevates tootmise staadiumides tuleb vältimatult maksustada „sama kogust rauajäätmeid” kaks korda ja isegi rohkem.

Nii on tehtud kindlaks, et otsused, millega Hoogovens'ile ja Breda Siderurgica'le anti maksuvabastused, on ebaseaduslikud, sest kohaliku lõimimise kriteeriumil põhinev maksuvabastus on vastuolus asutamislepingu tõlgendusega, mille Euroopa Kohus esitab oma kohtuasjades 32/58 ja 33/58 tehtud otsuses.

4. Tuleb veel teha kindlaks, kas tõdemus, et vaidlusalused maksuvabastused on ebaseaduslikud, ei ole vastuolus alusotsusega 2/57.

Euroopa Kohus arvab, et see ei ole nii.

a. Otsuse 2/57 artiklist 2 selgub, et terminiga „omavahendid”, mida kasutatakse otsuse artiklis 4, on peetud silmas „asutamislepingu artiklis 80 osutatud ettevõtteid”, kusjuures on selge, et tegemist on rauajäätmeid kasutava ettevõttega, antud juhul niisiis Hoogovens'i ja Breda Siderurgica'ga.

Esiteks tuleb tõdeda, et „omavahendite” all on otsuses 2/57 mõeldud rauajäätmeid, mis moodustavad algusest peale ettevõtte omandi asutamislepingu tähenduses.

Selle tõlgenduse kasuks, mis ei lähe kaugeltki vastuollu otsuse autori mõttega, otsustas viimane oma 18. detsembri 1957. aasta kirjas (EÜT 1.2.1958, lk 45–58), sest selles on täpsustatud, et „omavahendite” mõistet tuleb tõlgendada, „lähtudes termini semantilisest aspektist”.

„Ettevõtte” mõiste sellisena, nagu seda on mõistetud asutamislepingu artiklis 80, langeb kokku füüsilise või juriidilise isiku mõistega, nagu näitasime eespool pealkirja A punktis 2.

Kui mõnes ülemameti otsuses on viidatud ainult ja lihtsalt „asutamislepingu artiklis 80 osutatud ettevõtetele”, tuleb eeldada, et sellega on mõeldud füüsilisi või juriidilisi isikuid, kelle nimel tegeldakse selles artiklis ette nähtud tegevustega.

Antud juhul on muide tehtud kindlaks, et niisugune tõlgendus on vastavuses otsuse 2/57 autori tahtega, sest oma 18. detsembri 1957. aasta kirjas täpsustas ülemamet, „et ettevõtte ... on igas olukorras määratletud oma ärinimega”.

Lisaks eeldab viide ettevõtte „oma” rauajäätmetele „omaniku” mõistet, mis on rangelt juriidilist laadi.

Eelnevast tuleneb, et otsuse 2/57 järgi saab pidada omavahenditeks ja vabastada tasakaalustamisest ainult rauajäätmeid, mis „tootmise” ja kasutamise vahel ei vahetanud omanikku, kusjuures viimast terminit käsitletakse rangelt juriidilises tähenduses.

See ei ole nii vaidlusaluste rauajäätmete puhul.

b. Menetlusse astuja Hoogovens püüdis näidata, et rauajäätmed, mida ta äriühingult Breedband saab, on alati olnud Hoogovens'i omand.

Selles osas väidab ta eelkõige:

- et Breedband'i ja tema vahel sõlmitud lepingu kohaselt moodustavad need kaks äriühingut ühe *maatschap*'i Madalmaade tsiviilseadustiku artiklite 1655 jj tähenduses;
- et Madalmaade tsiviilõiguse järgi on *maatschap*'i ärikaaslased äriühingu toodetud varade kaasomanikud.

Need väited põhinevad peamiselt Hoogovens'i ja Breedband'i vahel sõlmitud lepingul, mille teksti menetlusse astuja ei pidanud vajalikuks toimikusse lisamiseks esitada.

Menetlusse astuja rõhutas, et see leping on „äärmiselt konfidentsiaalne”, ning teatas, et tal on tõsine süütunne, et avaldas selle sisu hagejale ja menetlusse astujale Breda Siderurgica'le, kes on tema konkurendid.

Ta teatas siiski, et on valmis esitama selle lepingu igale isikule, kes on kohustatud hoidma ametisaladust, vajaduse korral ettekandjaks oleva kohtuniku juuresolekul, või ka ülemametile kontrollimisteks, mida Euroopa Kohus peab vajalikuks.

See oleks elementaarse õiguspõhimõtte rikkumine, kui kohtuotsus tehakse asjaolude ja dokumentide põhjal, millega pooled ise või üks nendest ei ole saanud tutvuda ning mille osas nad ei ole niisiis võimelised seisukohta võtma.

Inspektsiooni käigus, mille Euroopa Kohus koha peal Ijmuiden'is läbi viis, teatas menetlusse astuja esindaja, keda selles osas küsitleti, et see leping ei sisalda mingit spetsiaalset väidet omandirežiimile, kuid et menetlusse astuja arvates tõendavad kaasomandit mitu selle klauslit.

Nende klauslite tõlgendamine ja hindamine sõltuvad kogu lepingu teksti arutamisest.

Kuna menetlusse astuja toetus ise sellele lepingule, et tõestada oma väidet, et Breedband'ist pärinevad rauajäätmed moodustavad Hoogovens'i omavahendid, tuli tal oma väiteid tõestada.

Ei saa lubada, et Euroopa Kohtus hangib omal algatusel uurimismeetmeid, kasutades tõendeid, mis põhjendavad menetlusse astuja argumentidel, kusjuures need tõendid on viimase enda käes.

Nendel põhjustel ei andnud Euroopa Kohus, kes võttis Hoogovens'i ettevaatuse ja kõhklused teadmiseks, korraldust selle lepingu esitamiseks.

Kuna antud juhul ei tõendanud menetlusse astuja oma väiteid, ei ole tarvis selle argumendi väärtuse kohta otsust teha.

Niisiis ei ole tõendatud, et vanaraud, mida Hoogovens äriühingult Breedband saab, moodustab „omavahendid”, lähtudes selle termini semantilisest aspektist.

c. Sama tuleb tõdeda menetlusse astuja Breda Siderurgica kohta, kes isegi ei viidanud kõnesolevate rauajäätmete omandi ülemineku puudumisele.

5. Niisiis on menetlusse astujatele antud maksuvabastused tõelised erandid.

Otsuses 2/57 ei ole omavahendite mõiste puhul ette nähtud ei üldisi ega spetsiaalseid erandeid.

Kuna rahalised süsteemid sisaldavad kohustuste tasakaalustamist, ei saa erandite tegemist sellegipoolest eeldada ning seda vähem, et igasugune erand mõne maksumaksja kasuks suurendab vältimatult teiste rahalisi kohustusi.

Vaidlusalused erandid tehti niisiis otsuse 2/57 vale tõlgendamise tagajärjel.

6. Lisaks tuleb teha selgeks, kas neid kaalutlusi ei lükka ümber asjaolu, et kõnesolevad rauajäätmed ei ole ka „ostetavad rauajäätmed”, kusjuures seda terminit mõistetakse tähenduses, mis tuleneb otsuse 2/57 mõistlikust tõlgendamisest.

a. Menetlusse astuja Breda Siderurgica teatas inspeksiooni ajal, et rauajäätmed, mida ta nendelt äriühingutelt saab, tarnitakse, määrates kindlaks hinna, mille üle tihti „tõsiselt vaieldakse”.

Niisiis ei saa siin olla kahtlust, et need tarned on ostud, sest on olemas omandi ülemineku kokkulepe ja selle eest tasutakse teatud hind.

b. Menetlusse astuja Hoogovens väitis sama külaskäigu ajal, et „Breedband’ist pärit rauajäätmete eest saab viimane Hoogovens’ilt kreditiaviisi, mis koostatakse vanaraua hinna järgi turul”. Ta lisis siiski, et „sellel hinnal pole tähtsust, sest see määratakse kindlaks ainult selleks, et arvutada täpselt välja tootmiskulud erinevates tootmisfaasides”. Igal juhul maksavad selle „hinna” lõpuks kinni mõlemad äriühingud kokkuleppe kohaselt, mille järgi nende tulud ja kahjud on ühised.

Hageja ei vaidlustanud nimetatud asjaolusid.

Euroopa Kohtu arvates ilmneb otsuse 2/57 ülesehitusest ja eesmärkidest, et „ostetavate rauajäätmete” mõiste hõlmab kõnesolevaid tarneid.

Nagu Euroopa Kohus juba oma kohtuasjades 32/58 ja 33/58 tehtud otsuses tõdes, selgub tasakaalustussüsteemi eesmärkidest ja aluspõhimõtetest, et omavahendite maksudest vabastamine on erand reeglist, mille kohaselt on kõik rauajäätmete tarbijad kohustatud nende tarbijatena tasuma tasakaalustusmaksu.

Seega tuleb kahtluse korral laiemalt tõlgendada mitte mõistet „omavahendid”, vaid mõistet „ostetavad rauajäätmed”.

Niisiis tuleb „ostetavate rauajäätmetena” käsitleda igasugust vanarauda, mille omand läheb üle nii, et määratakse kindlaks mingi hind, ükskõik, kas see üleminek toimub vastavalt müügilepingule selle termini otseses tähenduses või vastavalt mõnele muule lepingule, ning ükskõik, kas ostja ja müüja tulud ja kahjud on ühised või mitte.

See ei ole nii vaidlusaluse vanaraua puhul.

Eespool toodud kaalutlustel on menetlusse astujatele antud maksuvabastused vastuolus nii asutamislepingu kui ka otsusega 2/57.

B – Kas vaidlusaluseid ebaseaduslikke maksuvabastusi saab tagasi võtta?

Menetlusse astujad väitsid, et keeldumine maksuvabastuste tagasivõtmisest on seletatav sellega, et nende võimalikust tagasivõtmisest ei olda huvitatud.

Nad väidavad, et tasakaalustussüsteem ei toimi enam ja on likvideerimisel, nii et vaidlustatud otsuse tühistamisel *ex nunc* ei saa enam olla praktilist mõju, samal ajal kui tagasivõtmine tagasiulatuva jõuga ja nende summade uuesti läbivaatamine, mis nad minevikus tasusid, oleks vastuolus põhimõttega, mille kohaselt on antud soodustuste tagasivõtmine lubamatu.

Selle väite puhul ei võeta arvesse asjaolu, et õiguskindluse järgimise põhimõtet, ükskõik kui tähtis see on, ei saa kohaldada absoluutselt, vaid et selle kohaldamist tuleb kombineerida seaduslikkuse põhimõtte kohaldamisega. Vastus küsimusele, kumb nendest põhimõtetest peab igal konkreetsel juhul peale jääma, sõltub kõnesoleva avaliku huvi võrdlemisest kõnesolevate erahuvidega, s.t:

- ühest küljest kasusaajate huvi ja eelkõige asjaolu, et nad pidid heas usus eeldama, et nad ei pea tasuma kõnesolevatelt rauajäätmetelt makse, ning juhtima oma äriasju, uskudes, et antud olukord jääb püsima;
- teiseks ühenduse huvi käivitada korrapärane tasakaalustussüsteem, mis põhineb kõigi rauajäätmeid tarbivate ettevõtete solidaarsusel ning mille tõttu tuleb vältida, et teised maksumaksjad ei peaks lõpuks kandma nende konkurentidele ebaseaduslikult antud maksuvabastuste rahalisi tagajärgi.

Arvesse tuleb võtta ka asjaolu, et kontojäägid on alati esialgsed ning et maksude tasumata osa tasumist saab teatud aja peale ära jagada.

Kõigi liikmesriikide õiguse järgi on tagasivõtmine tagasiulatuva jõuga muide lubatud juhtudel, mil kõnesolev haldusakt võeti vastu valeandmete või ebatäielike andmete põhjal, mida asjaomased isikud esitasid.

Euroopa Kohus ei saa välistada selle põhimõtte kohaldamist antud juhul.

Menetlusse astuja Hoogovens'i esindaja ühest Euroopa Kohtu Ijmuiden'is läbi viidud inspeksiooni ajal tehtud avaldusest, samuti Breedband N. V. 1959. aasta majandusaasta aruandest selgub nimelt, et viimane tarnis Hoogovens'ile ka rauajäätmeid, mis tekkisid niisuguste terasplaatide rullimisel, mis ei olnud pärit Hoogovens'ist.

Breda Siderurgica esindaja Euroopa Kohtu Sesto San Giovanni's läbi viidud inspeksiooni ajal tehtud avaldustest selgub teisalt, et menetlusse astuja Breda Siderurgica sõsarettevõtted võivad oma terasetarnijad ise vabalt valida, nii et rauajäätmed, mida nad äriühingule Breda Siderurgica tarnivad, ei pärine ainult viimase tarnitud terasest.

Selle asjaolu, samuti kõnesolevate huvide suuruse hindamine ning järelikult otsus ebaseaduslikud maksuvabastused tagasiulatuva jõuga tagasi võtta või neid mitte tagasi võtta on esmajärjekorras ülemameti teha.

Euroopa Kohus ei saa ülemametit asendada ning peab järelikult piirduma sellega, et suunab asja tagasi ülemametile, et viimane viiks asutamislepingu artikli 34 alusel selle hindamise läbi.

Eespool toodud kaalutlustest selgub, et vaidlustatud otsus on ebaseaduslik, sest põhineb õiguslikult vääral käsitlusel, mille kohaselt vaidlusalused maksuvabastused olid seaduslikud ning ülemametil ei olnud õigust neid tagasi võtta.

Niisiis tuleb see otsus tühistada ja asi tagasi suunata ülemametile.

II – Tegevusetushagi akti mõttest tuleneva keeldumise peale kehtestada uus maksumäär ja edastada see hagejale koos kõigi vajalike selgitustega

Vaidlusaluste maksuvabastuste võimalik tagasivõtmine tooks kostjale kaasa kohustuse kehtestada uus tasakaalustamise baasmäär, asendada otsused, millega kehtestati hagejale maks, uute otsustega, mis põhinevad õigel arvutusel ja on nõuetekohaselt põhjendatud, ning edastada need otsused hagejale.

Ülemameti talitustel peab vajaduse korral olema siiski piisavalt aega vajaliku töö tegemiseks, nii et ei saa nõustuda, et kostja oli kohustatud tegema taotletud otsused hiljemalt kuupäeval, mil ta tegi vaidlustatud mõttest tuleneva otsuse.

Sellegipoolest laieneb tagasivõtmisest keeldumise tühistamine tingimata keeldumisele parandada maksumäära.

Järelikult tuleb ka see vaidlustatava otsuse osa tühistada.

Seetõttu ei olegi vaja teha kindlaks, kas vaidlustatud otsusel on ka muid vigu, millele hageja viitab, nimelt võimu kuritarvitamine, pädevuse puudumine ja oluliste vorminõuete rikkumine.

Kohtukulud

Euroopa Ühenduste Kohtu kodukorra artikli 69 lõike 2 kohaselt kannab kohtukulud kohtuvaidluse kaotanud pool.

Antud juhul kaotas kohtuvaidluse hageja hagi 42/59 osas, samal ajal kui kostja ja menetlusse astujad kaotasid kohtuvaidluse hagi 49/59 osas.

Niisiis kannab hagi 42/59 osas kohtukulud, kaasa arvatud menetlusse astumise kulud, hageja.

Mis puudutab hagi 49/59, siis kostja ja menetlusse astujate kulud tuleb jätta nende endi kanda, kostjalt mõista välja hageja kulud, välja arvatud menetlusse astumise kulud, ning menetlusse astujatelt kulud, mida nad põhjustasid hagejale oma menetlusse astumisega.

Arvestades menetlusedokumente,

kuulanud ära ettekandja-kohtuniku ettekande,

kuulanud ära poolte kohtukõned,

kuulanud ära kohtujuristi ettepaneku,

võttes arvesse ESTÜ asutamislepingu artikleid 4, 33, 34, 35, 40, 53 ja 80,

võttes arvesse protokollu ESTÜ Kohtu põhikirja kohta,

võttes arvesse ülemameti otsust 2/57,

võttes arvesse Euroopa Ühenduste Kohtu kodukorda,

EUROOPA KOHUS

jättes rahuldamata kõik ulatuslikumad ja vastuolulised nõuded, otsustab käesolevaga:

Kohtuasjas 42-59:

- 1) jätta hagi kui vastuvõetamatu rahuldamata;**
- 2) mõista kohtukulud välja hagejalt, kaasa arvatud menetlusse astumise kulud.**

Kohtuasjas 49-59:

- 1) tühistada ülemameti akti mõttest tulenev otsus, milles keeldutakse võtmast tagasiulatuvalt tagasi menetlusse astujatele antud maksuvabastused ning kehtestamast seoses tagasivõtmisega maksu, mida peab tasuma hageja, samuti edastamast seda koos kõigi andmetega, mis võimaldavad viimasel teostada normaalset kontrolli selle maksu kehtestamise üle;**
- 2) suunata asi tagasi ülemametile;**
- 3) a) jätta kostja ja menetlusse astujate kulud nende endi kanda;**
b) mõista hageja kulud välja kostjalt, välja arvatud menetlusse astumise kulud;
c) mõista menetlusse astujatelt välja kulud, mida põhjustas hagejale nende menetlusse astumine.

Otsuse langetas Euroopa Kohus 22. märtsil 1961 Luxembourgis.

DONNER

HAMMES

CATALANO

RIESE

DELVAUX

RUEFF

ROSSI

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 22. märtsil 1961 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

H. J. EVERSEN
kohtusekretäri asetäitja

A. M. DONNER